

IZZIVI MEDIJSKE PISMENOSTI IN NOVINARSKÉ ETIKE

Ilinka Todorovski

XXI. strokovni posvet pomočnikov ravnateljev

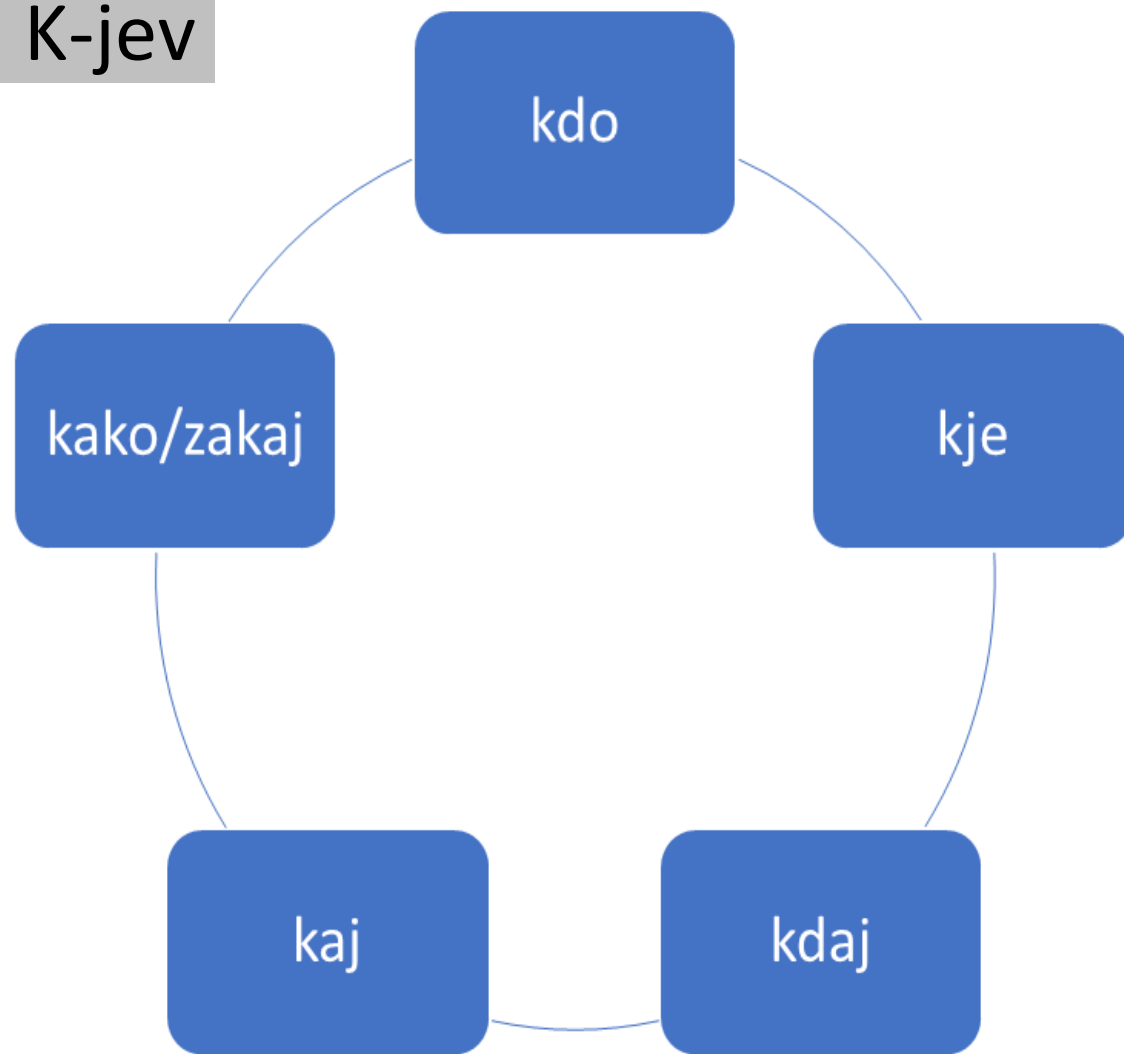
6. marec 2019

Ilinka Todorovski

- RTV Slovenija
  - od 1985: dežurna v desku informativnih oddaj TV Slovenija
  - od 1990: novinarka zunanjepolitičnega uredništva
  - od 1993: dopisnica RTV SLO iz ZG
  - od 2001 do 2007: urednica uredništva dnevnoinformativnih oddaj, novinarka, vodja projektov
  - od 2011: novinarka, urednica (Tarča, Dnevnik, Odmevi, volilni in drugi projekti)
  - od 2017: varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija
- Časnik Finance (2007-2011)

5 novinarskih K-jev

OBJEKTIVNO NOVINARSTVO?

- PREVERJENO
- NATANČNO
- NEPRISTRANSKO
- CELOVITO
- POŠTENO
- RESNICOLJUBNO
- URAVNOTEŽENO
- LOČEVANJE DEJSTEV IN MNENJ

- KONTEKST
- FOKUS, ZORNI KOT
- ŽANR

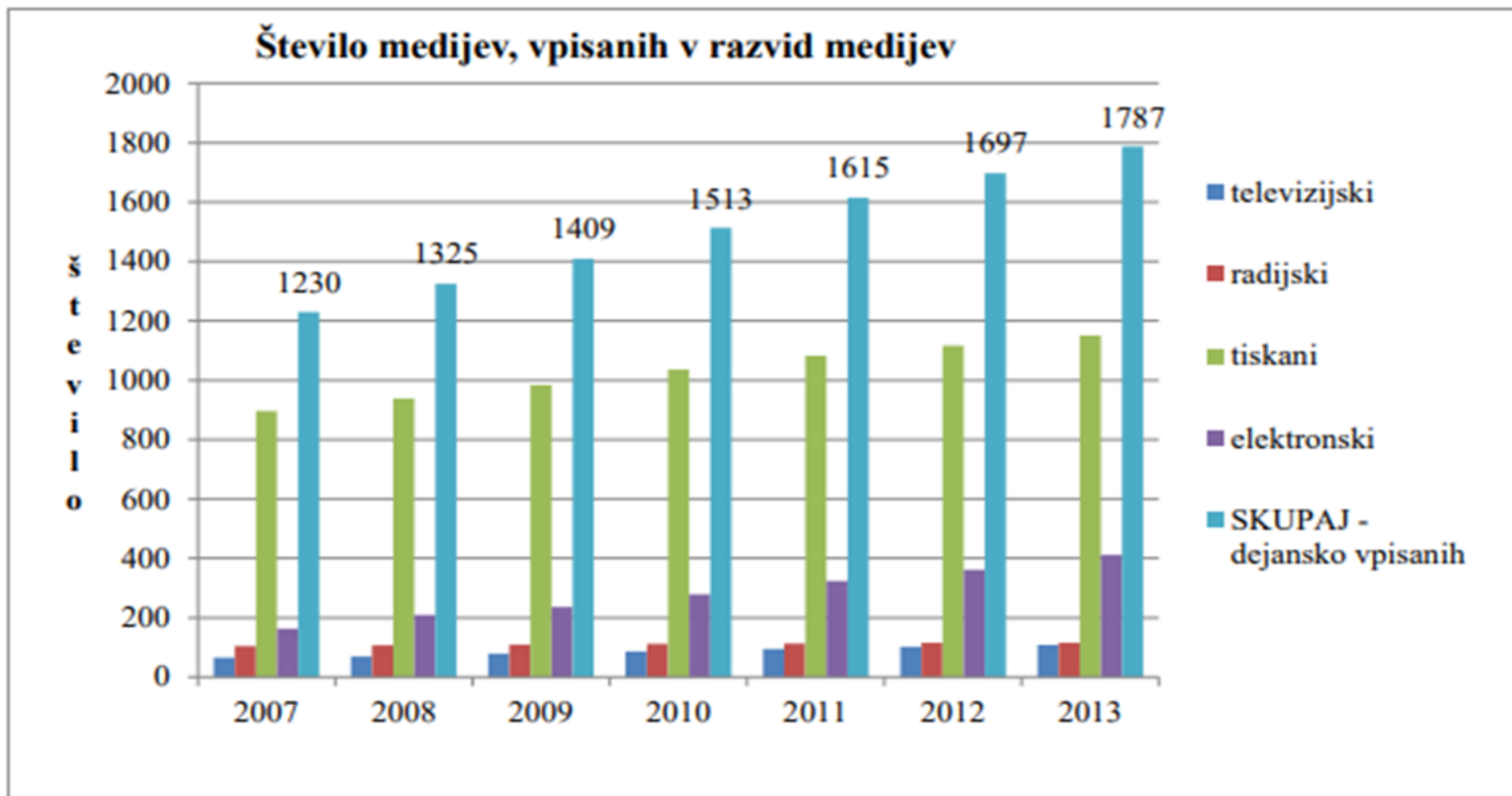

KDO JE NOVINAR?

- Različna združenja, članstvo ni obvezno:
  - International Federation of Journalists (IFJ),
  - Društvo novinarjev Slovenije (DNS),
  - Združenje novinarjev publicistov (ZNP),
  - Sindikata novinarjev Slovenije (SNS)
- Splošni novinarski kodeksi in kodeksi posameznih medijev
Zaposleni in samozaposleni (vpisani v razvid samostojnih novinarjev pri Ministrstvu za kulturo)
- komercialni, javni mediji
- RTV – različni poklici: → novinar, poročevalec, dopisnik, urednik, specialist, voditelj, komentator ....
→ od 31. plačnega razreda navzgor

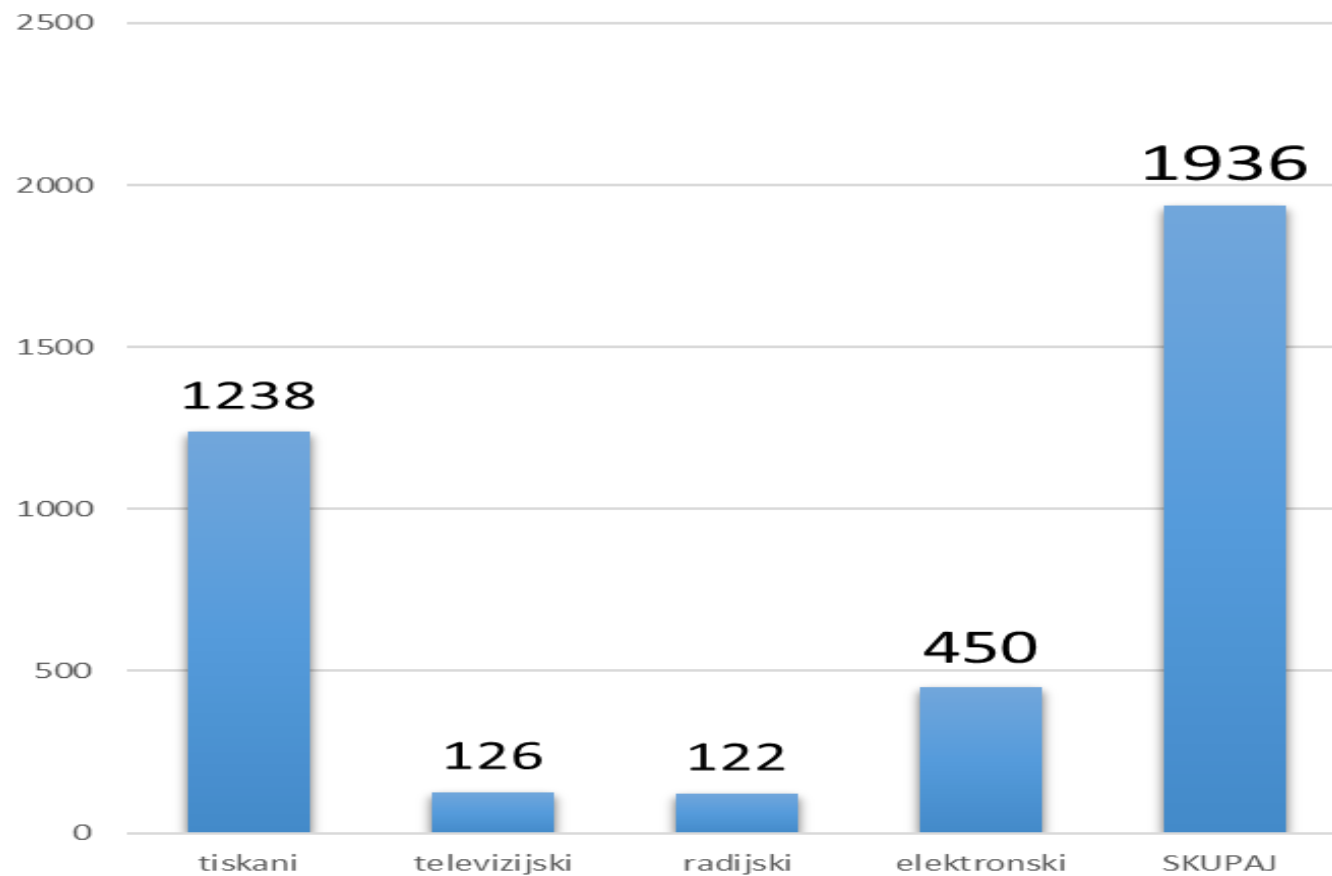

SLOVENSKA MEDIJSKA KRAJINA

SLOVENSKA MEDIJSKA KRAJINA: število medijev v razvidu

Vir: <https://rmsn.ekultura.gov.si/razvid/mediji>, 3. 3. 2019

Mediji v Sloveniji: spontane asociacije

STAREJŠI

Raziskava odnosa do medijev; Valicon za MK RS; N = 1001, 24.3.2016–4.4.2016

Mediji v Sloveniji: spontane asociacije

MLAJŠI

Raziskava odnosa do medijev; Valicon za MK RS; N = 1001, 24.3.2016–4.4.2016

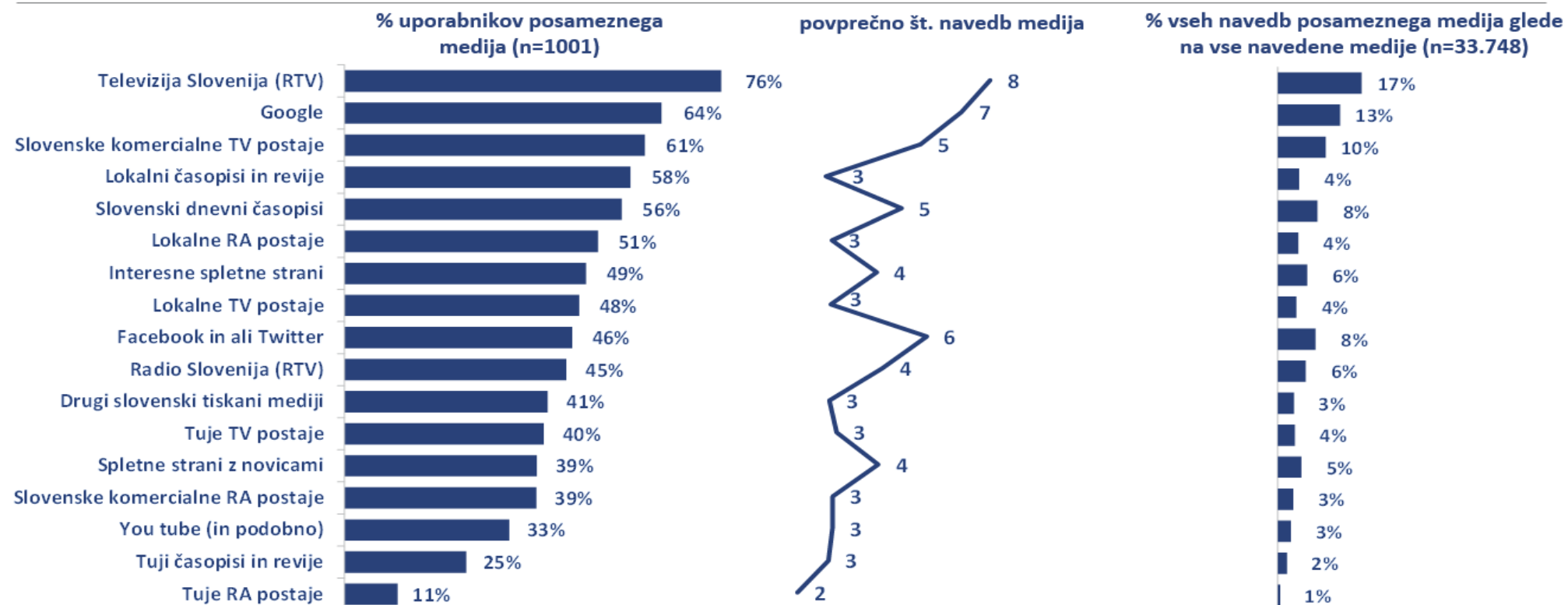
Raziskava odnosa do medijev; Valicon za Ministrstvo za kulturo RS; N = 1001, 24.3.2016–4.4.2016

VALICON

Mediji kot vir informacij

Uporaba (ne glede na vsebino oz. temo)

Slika % uporabnikov posameznega medija. Osnova: vsi anketiranci (n=1001). Vprašanje: V katerih naštetih medijev pa dobite največ informacij za posamezno področje?
 Slika povprečno št. navedb medija. Osnova: uporabniki posameznega medija. Vprašanje: V katerih naštetih medijev pa dobite največ informacij za posamezno področje?
 Slika % vseh navedb posameznega medija glede na vse navedene medije. Osnova: vsi navedeni mediji.

Click to add text

Zaupanje v medije

... se je osmešil s kazanjem slike s
ki naj bi kazala Che Guevaro pri
«, čeprav je bila fotografija posne-
govni smrti. Čeprav je tokrat šlo za

**Večina ljudi, ki razmišlja s svojo
glavo, je že tako prenehala spremljati
»uradne« časopise in televizije ter si
novice in podatke raje sama poišče na
svetovnem spletu.**

ihodnost je prišla na plan tudi pri
u, ki je tujo komedijo podpisal kot
Potem ko je nekaj časa molčal,

zgodilo. Le ko je bila vmes kaze
recimo za ponarejanje diplom ali
posledice. Večini ljudi pa je že to
raj vseh »sredstvih javnega obveš

Lažnivci

Lažne novice

Sovražni govor

BONTON

USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE: V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, **ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.**

KAZENSKI ZAKONIK (297. člen, Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti)

Kdor javno spodbuja ali razpihuje **sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti** ali katerikoli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, se kaznuje z zaporom do dveh let.

RTV SLOVENIJA: Javni medijski servis

Radio

Prvi, Val 202, Ars,
Ra MB, Ra KP, RSi

Televizija

TV SLO1, TV SLO2,
TV SLO 3
(Parlamentarni kanal),
TV MB, TV KP

MMC

www.rtv slo.si
RTV 4D
teletekst

Narodnostni program

RTV Capodistria
MMR

Dejavnosti, storitve

Simfonični orkester,
ZKP, Oddajniki in
zveze ...

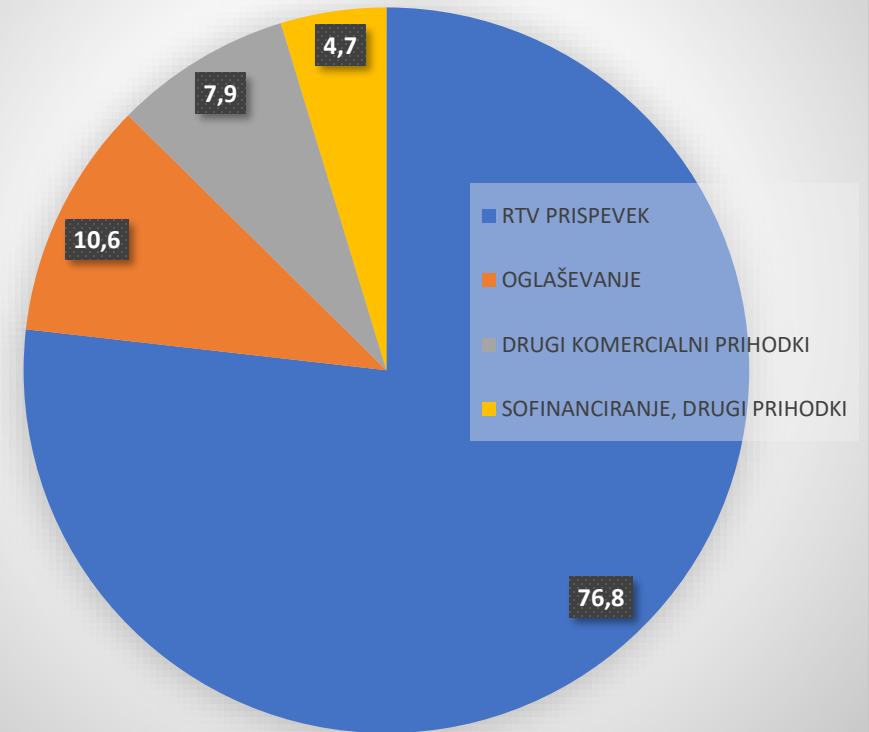
Ostalo

Dostopnost,
Mediateka
sofinanciranje filmov

RTV Slovenija

- **TV:** 21 tisoč ur TV programa na leto (73% lastnega); 800 tisoč različnih gledalcev na dan
- **RA:** 8 celodnevni programov, dnevni doseg Vala 202: 210 tisoč poslušalcev
- **MMC:** 200 tisoč uporabnikov, 55 mil. ogledov vsebin mesečno
- 2.239 zaposlenih
- RTV prispevek plačuje 619.971 gospodinjstev

Viri prihodkov RTV Slovenija, 2017,
deleži od 123 mil. €

Javni interes in javni medij

PROGRAMSKE STANDARDE

Radiotelevizija Slovenija deluje v interesu javnosti ob upoštevanju 39. člena Ustave Republike Slovenije, ki zagotavlja vsem fizičnim in pravnim osebam pravico do svobode izražanja. Svoboda izražanja za javna glasila, kamor sodi tudi RTV Slovenija, pomeni, da so neodvisna in samostojna. Interes javnosti pa se uveljavlja tudi z doslednim spoštovanjem evropske Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin z dodatnimi protokoli, Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih ter z Deklaracijo OZN o pravicah človeka ob upoštevanju etičnih in poklicnih meril, ki so opredeljena v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija, določil Muenchenske deklaracije, h katerim so zavezani novinarji, pa tudi s pogodbami, direktivami in priporočili Evropske unije, ki določajo vlogo in poslanstvo javne radiotelevizije pri zagotavljanju najširšega javnega interesa.

V interesu javnosti RTV Slovenija deluje tako, da

- spoštuje ustavne pravice slovenskih državljanov;
- spoštuje temeljna načela demokracije;
- neguje verodostojnost, ki je temeljna značilnost javnega radijskega in televizijskega servisa v demokratični družbi;

ZAKON O RADIOTELEVIZIJI SLOVENIJA (ZRTVS-1)

(neuradno prečiščeno besedilo št. 4)

I. STATUS RTV SLOVENIJA

1. člen

Radiotelevizija Slovenija (v nadaljnjem besedilu: RTV Slovenija) je javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. Opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti, določeno s tem zakonom, z namenom zagotavljanja demokratičnih, kulturnih, informacijskih in socialnih funkcij v skladu s poslanstvom javne radiotelevizije.

1.1 POKLICNA MERILA

- 1.1 Natančnost
- 1.2 Nepristranskost
- 1.3 Preverjanje dejstev
- 1.4 Verodostojnost
- 1.5 Odgovornost
- 1.6 Javnost dela
- 1.7 Neodvisnost
- 1.8 Pravičnost
- 1.9 Jezik

1.10 NEPRISTRANSKOST IN URAVNOTEŽENOST SPOROČANJA

- 1.1 Razpon tem
- 1.2 Obseg mnenj
- 1.3 Uravnoveženost sporočanja

POKLICNA MERILA IN NAČELA NOVINARSKE ETIKE V PROGRAMIH RTV SLOVENIJA

junij 2000

Dokumenti dostopni na: www.rtv slo.si/varuh

Svoboda VS omejitve

Zakon o medijih

Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah

Zakon o RTV

REGULACIJA & SAMOREGULACIJA

Akos (<https://www.akos-rs.si/>)

Novinarsko častno razsodišče DNS
(<https://razsodisce.org/>)

Varuh pravic gledalcev in
poslušalcev RTV (www.rtv-slo.si/varuh)

Ustava RS

39. člen

(svoboda izražanja)

Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Vsakdo ima pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.

40. člen

(pravica do popravka in odgovora)

Zagotovljena je pravica do popravka objavljenega obvestila, s katerim sta prizadeta pravica ali interes posameznika, organizacije ali organa, in prav tako je zagotovljena pravica do odgovora na objavljeno informacijo.

Varuh

- sprejemanje in obravnavanje odzivov
- iskanje in posredovanje odgovorov
- reševanje sporov
- spodbujanje preglednosti in javnosti delovanja
- zagovarjanje novinarske kakovosti in raznolikosti programske ponudbe
- skladnost vsebin s programskimi standardi in poklicnimi merili
- podajanje mnenj in priporočil
- spodbujanje dialoga med ustvarjalci in javnostjo

Oddaja pritožb

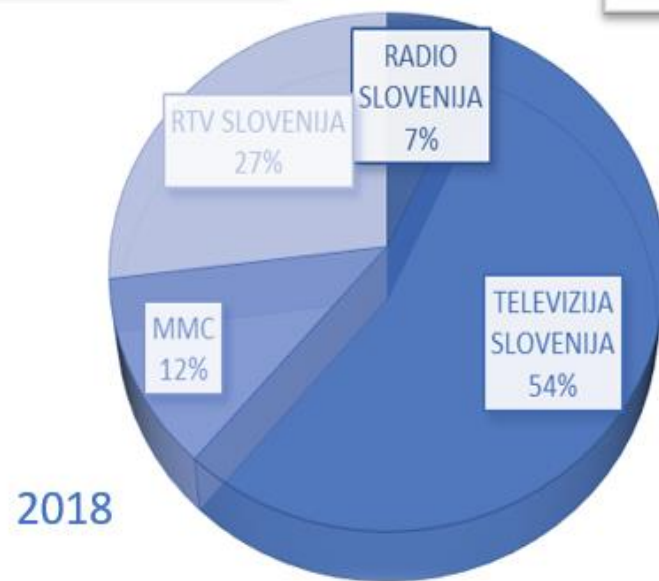
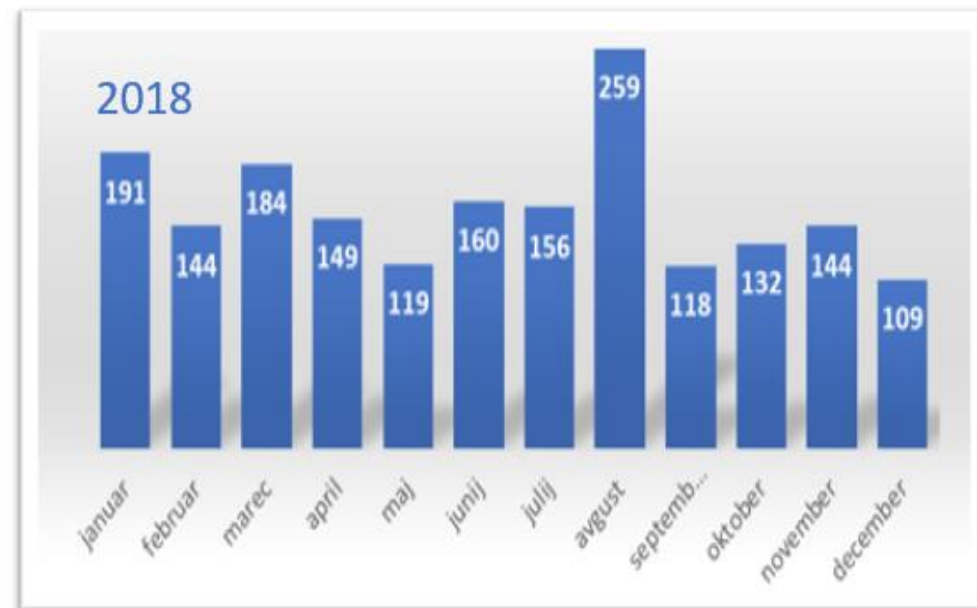
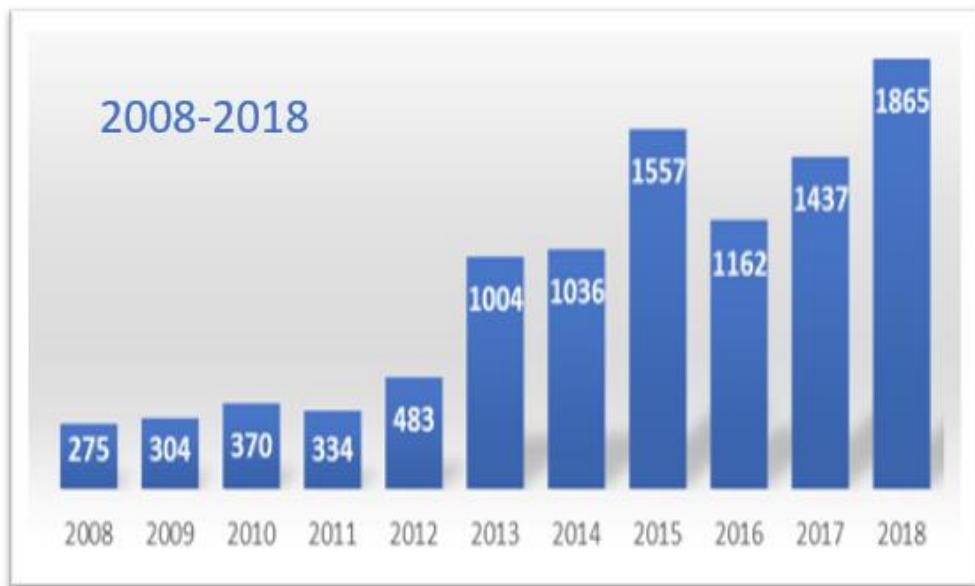
Telefon: 01 475 4700

Pošta: RTV SLO
Kolodvorska 2
1550 Ljubljana

E-pošta: varuh@rtvslo.si

pripis
Varuh pravic
gledalcev in
poslušalcev
RTV Slovenija

Oddaj pritožbo preko
spletnega obrazca

Število odzivov; iz letnega poročila varuhinje za leto 2018
www.rtv slo.si/varuh